

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2:50 мільрайси; в Аргентині — 3:50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Труднощі еміграції до Аргентини.

В старій аргентинській конституції сказано є: „Для залюднення краю можна допустити всіх людей доброї волі, які бажають тут жити“. З гостинности аргентинського народу скористали чужі капітали та чужі емігранти і Аргентина протягом кількадесять літ видвинулася на перше місце між південно-американськими республіками, подібно як Зєдинені Держави в північній Америці.

Регулятором господарського розвитку Аргентини був чужий великий капітал: він удержував морську комунікацію Аргентини з цілим світом, він будував в самій Аргентині залізні дороги, він підтримував аргентинське рільництво, промисл і будівництво, він стягав з Європи маси емігрантів, яких приманювали вигляди зарібків і поселення на багатій аргентинській землі. Як в казці виростили на степах і лісах аргентинські кольонії, оселі і міста, а аргентинське збіжжя і м'ясо знаходило собі збут на американських і європейських ринках.

Одначе на нашому світі нема байок і якихсь господарських чарів, але господарським життям правлять тверді закони, які не допускають ніяких виїмків. Як всі держави світу, так і Аргентина дійшла до певної висоти свого господарського розвою, в якому нема більше місця на ліберальне гасло свобідного приїзду до Аргентини „всіх людей доброї волі“. На світовому ринку зустрічається аргентинське збіжжя і м'ясо з конкуренцією інших країн так, що ціни збіжжя і м'яса ледви покривають кошти продукції; вменшилося або й цілком устало будівництво аргентинських залізниць; не збільшується продукція нафти, не будується нових фабрик. В аргентинських містах і промислових осередках заняті всі місця праці, слідно зглядне безробіття, а заробітні платні ледви вистарчають на прожиток при зглядній доріжній середників до життя. Відпала примана для емігрантів на добрі зарібки.

Аргентинський уряд приневолений був в останніх часах заборонити приїзд до Аргентини для промислових і фабричних робітників, а поли-

шив на разі свобідний візд тільки для рільних робітників і рільничих родин, а це тому, щоби мати дешевого робітника при жнивях і людський матеріал для залюднення своїх пустих просторів. Під цим оглядом хоче іти аргентинський уряд за взірцями Канади.

Насувається питання, чи можливий є при сучасних господарських обставинах необмежений свобідний візд до Аргентини рільних робітників і чи можлива є в Аргентині кольонізація на канадійський лад?

Рільну господарку ведеться в Аргентині в можливо екстензивний спосіб, або іншими словами, старається при найменшому вкладі капіталу витягнути з управи рілі як найбільші зиски. Великі земські власники і пахтярі, в руках яких знаходиться майже ціла рільна продукція Аргентини, управляють землею машинами, це є орють, сіють, жнуть і молотять машинами. Сталих робітників є дуже мало, а до обслуги робіт при машинах підчас жнив і молотьби винаймають сезонних робітників головно з поміж нових емігрантів. Праця при жнивях і молотьбі триває в Аргентині 4 до 6 місяців, а після цього нема для рільних робітників праці на полі. Вони змушені є їхати до міст і промислових осередків і побільшувати там ряди пошукуючих праці робітників і погіршувати умовини праці зайнятим робітникам, або в пошукуванню за працею відбувати далекі подорожи до місць, де ведуться земні роботи. Не завжди удається їм знайти працю і приходиться видати заощаджений при жнивях гріш.

При такому стані аргентинської рільної господарки неможливо є доробитися емігрантам, а

до цього стають вони тягарем і не вигідними для місцевого робітництва і для самого аргентинського уряду. Для нових емігрантів, які заняті є при жнивях в Аргентині, майже неможливим є в тих околицях, де вони працюють, самому остати на рілі, що значить купити собі або винайняти пайок землі, бо на це не мають вони ані достаточного капіталу, ані потрібного досвіду. Під цим оглядом відносини в Аргентині є цілком відмінні, як в Канаді. В Канаді рільний робітник при своїй праці вчиться для себе господарки і зароблений гріш обертає на це, щоби купити собі власну фарму і спровадити опісля свою родину зі старого краю. Канадійські кольонізаційні підприємства ідуть під цим оглядом на руку емігрантам рільникам і дають їм можливість набути власну фарму або як „гомстед“ за 10 долярів в дальше від залізниць положених місцях, або сплату дорожих, блище до залізниць положених фарм, розкладають на довголітні рати.

З емігрантів — рільних робітників виховує Канада фармерів-кольоністів, яким запевняє дохід з їх праці через зорганізування збуту збіжжя в кооперативах т. зв. збіжевих пулях.

Цього всего в Аргентині нема. Коли недавно був в Аргентині директор канадійського збіжевого пулю Джекмен, то він розглянувшись в аргентинській господарці, висловився, що там ведеться ця господарка так, як за старинних часів египетських фараонів.

Не ліпше стоїть справа з кольонізацією Аргентини, це є з поселенням родин нових емігрантів на рілі. Без сумніву в Аргентині є багато державної, провінціоноальної і приватної землі

I. ГУК

Дві сестри.

(Оповідання з життя канадійських українців).

На перехреснім шляху, на горбі, стояла чепурна фармерська хатина. Долі горба плила річка і блистів невеликий ставочок.

В хаті жили дві сестри. Старша Ольга і молодша Галя.

Оля жваво звивалася коло старокраєвої печі. Пекла на рожні курята, смажила і варила на припичку всякого рода страву. Горшки, рондлі, пательні шипіли, сквирчіли, кипіли, гуркотіли немовби сварились зі собою.

В сусідній світлиці стояв довжезний стіл, на критий білою скатертю і всякою посудиною, між котрою пишались пахучі китиці гвоздиків, рож, блаватів, вербини і папоротної зелені. Біля стола порядкувала всяке начиння, потрібне до їди, молода, гарна жінка й обтирала час від часу слези.

— Галюню, чого ти вічно плачеш? — питала старша сестра Ольга. — Чи ти думаєш, що слезами потрафиш прогнати від нас лихо?

— Умер!... То умер!... Візьме Машер назад фарму, то візьме! Що тут плач поможе?!

— Смійся лиху в очи, не трать віри в свої сили, працею, отсим побореш лиху, а не слезами! Плачем тільки знесиши себе. Чи це першина нам бідувати? Світ широкий. Тільки людей живе на ньому, то і для нас знайдеться місце.

— Перестань дорога Галюню, — умовляла сестра. — Ось за хвилину надіуть гості, а як ти будеш виглядати? Йди, дорогенька, причепурися. Не даймо по собі пізнати нашого болю. Нехай чужі люде з нас не глузують.

Нараз дався чути дзвінок телефону.

Галя побігла.

— Галю! Галю! — почалася розмова.

По хвилині вертає з плачем Галя і каже: — Оля, кинь ті курята, викинь з печі горшки, бо все пропало. Ні Галушинські, ні Богацькі ані Антосі не прийдуть. Галушинський, кажуть, поїхав до суду на розправу. Богацьким захоріла дитина, а Антосі самі не хочуть їхати.

— Ось бачиш, це тільки вимівка, вони не хочуть брататись з нами, з такими жебраками, як ми тепер остались.

— Олрайт, — каже Оля, — збирай Галюню начиння зі стола. Не прийдуть, то не прийдуть! Бог з ними.

здатної на поселення і аргентинський уряд має як найліпші заміри розвинути свою кольонізацію. На перешкоді цьому стоять одначе ріжні річи. Передовсім аргентинський уряд не має такого доброго кольонізаційного законодавства, ані апарату, як Канада. В Аргентині нема цілком вільної землі і не можна основувати „гомстедів“. Як державна, так і приватна земля, здатна під оселі є зглядно дорога, а в більше залюднених провінціях, як Буенос Айрес, Кордоба, Санта Фе, Сан Люїз, Мендоза і Пампа навіть дуже дорога. В цих околицях добра земля коштує около 400 пезів за гектар, або около 700 золотих за морг. В дальших, далеких від морських пристаней, залізниць і міст областях наприклад, в теріторії Чако продає аргентинський уряд землю по ціні 33 до 61 пезів за гектар (або по 50 до 100 золотих за морг). Приватні кольонізаційні підприємства продають в нових кольоніях землю, наприклад в областях Місіонес і Ентре Ріос по 80 до 160 пезів за гектар. Ціна земель блище міст і залізниць є далеко дорожа. Кольоністи мусять платити належитість за землю в річних ратах, а до цього мусять за власний капітал побудувати дім і господарські забудування, купити господарські знаряди і інвентар, так що при розпочаттю господарки мусять мати власного капіталу около 500 долярів.

При далекій віддалі від великих міст, залізниць і морських пристаней, не мають нові кольоністи виглядів на збут звичайних господарських продуктів, як збіжжа, кукуруза, дріб, яйця, молоко, масло, а навіть худоба. До управи добре поплатних рослин, як джерба мате, бавовна, цу-

крова троша, виноград, а навіть риж нові емігранти зі середущої Європи не мають ані відповідного закладового капіталу, ані досвіду і знання.

При цьому всьому нема в Аргентині господарських кооператив, які помічні булиби кольоністам при збуті їх продуктів, а більша частина зиску остається в руках посередників і купців.

Це є найважніщі причини, чому аргентинська кольонізація не поступає так скоро, як ка-надійська.

Обманці.

Часописи останніх тижнів переповнені вістками про нечувані обманства, яких жертвою падуть емігранти, що приїзджають до Львова, полагаджувати ріжні формальности. Обманці вдумали вже цілий ряд способів, так, що емігрант навіть не зміркує, а вже позбавлений є грошей.

Найбільш поширеним в останніх часах способом є обманство при помочі куверт.

Як це діється?

Вулицею іде емігрант до еміграційного уряду, часами до консуляту, або до корабельного товариства. Іде нерішуче, бо не знає Львова і що хвилини питається зустрічних людей, куди йому іти. Нараз приступає до нього гарно зодягнений пан, часом в товаристві пані, починають його випитувати, куди він іде і за чим. Емігрант, не підозріваючи нічого, все розповідає. Пан обіцює помогти емігрантові й дуже чемно просять, аби емігрант показав йому документи, а також гроші.

Сідаймо, розперерізуймо фартушки і будемо їсти, їсти, поки не спухнемо, ось як наш любий приятель містер Машер, — жартуючи, каже Оля.

Галя кинулась збирати зі стола посудину, пошльохуючи час від часу.

Якраз у цій хвилині на дворі почав завзято брехати Брисько.

— Хто там іде? — прошу подивитись Галю.

— Якийсь незнайомий, — каже Галя, дивлячись у вікно.

Йди кохана, довідайся чого йому треба.

Галя хутко обтерла сльози і вибігла на двір. По хвилині вернула з чужинцем.

— Оля — повідає Галя, — цей пан питає, чи не дістав би він у нас дещо зісти? Там на скруті — каже він, попсувався їм оден автомобіль і вони не можуть дальше їхати, поки не направлять.

— Кілько вас є осіб? — спитала Оля прихожого.

— Чотирнайцять з дітьми, — відказав чужинець.

— Це гарно — відповіла Оля. — У нас як раз буде для вас підостатком страви. Але не

знаю, чи вона буде вам смакувати, бо це в більшій часті українські страви.

— Тим лучше, — каже гість, — бо будемо їсти щось нового.

— За хвилю ціла хата ходила ходором, сміхом і криком дітей, гутіркою старших.

Обід міщанам припав надзвичайно до вподоби, тож не дивота, що гості не могли нахвалити господині.

Старий пан, котрий опікувався родиною, представився, що він є властителем першорядного готелю і додав:

— Наколиб я мав у моїй реставрації таку кухарку, як ви, у мене віктувалися би всі мешканці.

— То можете мене мати, — відповіла на це пів серіозно, пів жартом Оля.

— Ви говорите це на правду? — питає готельник.

— Зовсім на серію, — відповіла Оля.

— А що станеться з вашою фармою?

— Це наша і не наша фарма. Ми маємо і не маємо фарми. Бачите, то ціла історія з тою фармою. (Докінчення буде).

Емігрант без надуми все показує, а що звичайно те все він має в куверті, бо так йому дали в корабельному товаристві, то передає цілу куверту. Добросердний пан все це переглядає, а по хвилині віддає емігрантові куверту, а сам іде буцімто до бюро полагодити справу. Емігрант чекає годину дві, а пана нема. Пропав. Дивиться до куверти, а там замість грошей, подерті паперці. Плач, нарікання, іде на поліцію, але все пропало.

Деякі обманці беруться ще на краший спосіб. Вони удають урядників, приступають до емігрантів на вулиці, або навіть в коритари бюр і там забирають від емігрантів гроші, а в їх руках лишають куверти з подертими паперчиками. Інші затирають емігрантів до приватних помешкань і там буцімто полагоджують справу. Несвідомий емігрант думає, що перед ним сидять правдиві урядники Еміграційного Уряду або консуляту, звірюється їм зі всього, віддає гроші, оден з панів бере його до іншого уряду і по дорозі щезає. Емігрант лишається як на леді. Ні грошей немає, ні не знає де обманців шукати.

Таких випадків було дуже багато в останніх днях у Львові, багацько несвідомих людей впало жертвою рафінованих обманців і це нехай буде осторогою для інших.

Нехай ніхто не шукає посередництва на вулиці, нехай ніхто не вірить навіть найкраще зодягненим панам чи паням, котрі жертвують свою поміч і представляються за урядників. Урядники на вулицях не урядують лише в уряді при бюрку.

У кожному старостві, при видачі емігрантові пашпорту, вклеюють до середини пашпорту малу карточку. Роблять це не для прикраси, лише на це, аби ту карточку кожний емігрант перечитав. У ній є осторога і поучення як хоронитися перед обманцями. На це кожний емігрант повинен звернути увагу.

При тій нагоді треба звернути увагу наших емігрантів ще на один рід обманців, а саме на вуличних продавців золотих перстенів і вартісних річей. Ці люде подають себе за емігрантів з Росії і пропонують купно вартісних річей навіть з царської скарбниці. Щоби переконати емігранта, ведуть його навіть до ювелера, котрий є також представлений і з ним на спілку так обмотають емігранта, що цей дає віру й купує перстень. Потім переконується, що цей перстень є зі звичайного металю і нічого не варта.

Ось скільки небезпек чигає на емігранта по приїзді до Львова.

Ізза цього мусить він добре уважати а передовсім на гроші, які має при собі. Нікому на вулиці не треба вірити, у нікого шукати поради чи помічі. Обманці чигають на кожному кроці.

По інформації, по поради, по поміч кожний емігрант нехай зараз по приїзді до Львова звертається до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, а там вже ним заопікуються. До товариства втрафить кожний, бо воно знаходиться

недалеко залізниці і вже здалека видно напис великими буквами: Товариство Опіки над Українськими Емігрантами, вул. Городецька ч. 95.

Еміграція до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові подає до відома, що рекрутація на виїзд до Франції відбудеться на терені львівського воевідства в таких місцевостях і днях:

Самбір дня 6. серпня ц. р.

Ліско „ 5. „ „ „

Львів „ 7. „ „ „

Про інші місцевости подаємо вістку в наступному числі.

КАНАДА.

СТАН ЗАСІВІВ.

Канадійське статистичне бюро оцінює, що в 1929 році засіяно в Канаді ярою пшеницею 23.407.000 акрів, озимою 898.000 акрів, вівсом 13.100.000 акрів, ячменем 5.158.000 акрів, житом 771.000 акрів, льном 368.000.

Вигляди на збір збіжжа є гірші як минушого року, а процентово до десятилітнього пересічного збору стоять в ось якому відношенню: яра пшениця 88 процент, озима 100 прц., овес 92 прц., ячмінь 92 прц., жито 91 прц.

ОБМЕЖЕННЯ ЕМІГРАЦІЇ НА ЗИМУ.

З причини трудностей приміщення рільних робітників при праці і досить некорисного урожаю, канадійські іміграційні власти видали розпорядок, щоби не впускати до Канади рільних робітників.

Аж до відкликання можуть виїздити до Канади тільки такі категорії емігрантів:

1) жінки й діти, для яких видали канадійські власти т. зв. перміт, або затвердили поіменне візвання т. зв. номінацію;

2) служниці, для яких видано перміт або затверджено номінацію;

3) рідні, нежонаті брати, для яких видано перміт, або затверджено номінацію;

4) ті особи, яким видав канадійський іміграційний уряд спеціальне дозволення на виїзд т. зв. перміт.

Всім іншим категоріям не можна їхати до Канади. Їх не будуть кваліфікувати офіцири канадійських залізниць, ані не дістануть канадійської візи. Також Державні Бюра Посередництва Праці, ані Еміграційний Уряд не будуть їх кваліфікувати, ані видавати посвідки на безплатні пашпорти.

Всі рільничі родини без афідавіту, чи з афідавітом назначеним буквою „S“ все одно, чи після заплачення подорожі мали 500 долярів, або й більше, мусять бути в Канаді перед 31. серпня, то значить, мусили виїхати з дому найпізніше при кінці місяця липня. Наколи якась родина з яких небудь

причин не встигла в тому часі виїхати, мусить відложити свій виїзд до слідуєчої весни. Цього року не будуть кваліфікувати більше нових родин до Канади.

НЕПРАВНИЙ ПЕРЕХІД ГРАНИЦІ.

В останніх двох тижнях червня перейшло неправно границю з Канади до Зєдинєних Дєржав понад тисячу ємігрантів. Перевєла їх спеціальна пачкарська організація, на чолі якої стояли М. Галуцинський, Л. Вайт та Р. Скат. Двох останніх арештовано.

ПЕРУ.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЬОНІСТИ.

В часописах появилася вістка, що до Перу прибуло 200 козаків з Кубані під проводом ген. Павлишенка на поселення. Ген. Павлишенко заявив, що до Перу приїде ще кілька тисяч козаків, які розсіяні по цілій Європі.

Перша група поселилася над рікою Апуримак, де для них закуплено 1.500 кв. кілометрів землі під управу. Група складається з 30 родин і 120 неодружєних кубанців.

Як нас інформують, українські кольоністи з Кубані будуть ужиті до будови доріг в дуже недоступних околицях Перу. Підприємство, що заняте цією будовою, уживає рїзних способів, щоби найти робітників. Ловлять навіть місцевих Індіан, яких биттям примушують до праці. Багацько робітників згинуло.

Відносини, які панують при будові доріг, дісталися до прилюдного відома і частина перувійської прєси зажадала інтервенції державних чинників.

З того можна міркувати що кубанські козаки впали жертвою підступу і їх доля незавидна.

БРАЗИЛІЯ.

ЯК ІХАТИ ДО БРАЗИЛІЇ.

Пригадуємо ємігрантам, які їдуть до Бразилії, що білєти треба купувати виключно до Ріо де Жанейро, бо лише з того міста відвозять ємігранта на кошт бразилійського уряду до місцевости, котру він вибрав.

Коло самого Ріо де Жанейро, на Острові квітів, находиться добре уладжений іміграційний готель, до якого забирають ємігрантів, дають безплатно протягом кількох днів приміщення та харчі, а потім безплатно висилають до вибраної місцевости.

Хто в Бразилії висїдає в іншій пристані як Ріо де Жанейро, то всі кошта проїзду платить сам. Бразилія великий край, залізницї дуже дорогі, тому на це повинні звертати увагу ємігранти.

З Бразилії.

Найважніша справа. — Піднесення господарства. Чума і жовта пропасниця.

Найважнішою справою, що займає тепер уми української кольонії в Бразилії, це справа колегії. Через кілька років сповняла вона важну роль і десятки української молоді мало змогу кінчити цю вищу українську школу, яка мала ті самі права, що і інші бразилійські школи того типу.

Школу удержувано з жертв, які складали українські ємігранти, та з невеликих оплат батьків за навчання. Це рїшуче не вистарчало і тому колегія мусіла весь час свого існування боротися з матеріальними недостатками. Найбільше одначе підтяв екзистенцію колегії 1929 рік. Загальна економічна скрута не дала багатьом українським ємігрантам змоги посилати своїх дітей до колегії, а тим самим уменшилися засоби її удержання. Управа колегії приневолена була припинити навчання.

Це часове зліквідування колегії подіلالо пригноблюючи на українську єміграцію в Бразилії. Упала одинока українська вища школа, що була доказом культурного життя наших переселєнців під бразилійським небом. З усіх сторін посипалися меморіяли, щоби колегію відновити і „Український Союз в Бразилії“, який був прєктором колегії, рїшив скликати надзвичайні загальні збори, щоби на них застановитися над справою віднови колегії. Загальні Збори назначєні на день 10. серпня ц. р. Зідуться на них відпоручники всіх філій „Українського Союзу“ і вони то вирішать, що далі робити, аби колегію утримати.

Віднова колегії, це справа першорядної ваги, з огляду на положення української єміграції в Бразилії та на загрозу денационалізації. Нєграмотність, брак освіти дуже помагає денационалізації, і тому справа української школи в Бразилії стає найважнішим питанням. Без української школи положення української єміграції там не зміниться на краще і тому віднова колегії мусить бути здійснена за всяку ціну.

Піднесення хліборобства не сходить із сторінок бразилійської прєси. В тій справі йде сильна акція зі сторони бразилійського уряду, який не щадить ніяких видатків, щоби лише причинитися до господарського піднесення бразилійської господарки. В першій мірі це торкається хліборобства, котре в Бразилії стоїть на дуже низькому уровєні.

В плянах уряду лежить збільшення засівної площі пшениці, котру досі мало сїяли в Бразилії. Пояснювано це в деяких випадках кліматичними умовинами. Тимчасом досвіди й практика показали, що це не відповідає правді: В багатьох дістріктах пшениця гарно удається і її щорічно засївають.

Тому уряд видає матеріяльні підмоги, висилає агрономічних інструкторів, спроваджує хліборобські машини, щоби лише спонукати хліборобське населення до управи пшениці. Цим робом хоче бразилійський уряд піднести добробут країни і унезалежити себе від аргентинського пшеничного ринку, з котрого мусить рік-річно спроваджувати більші скількості пшениці.

Піднесенням хліборобської культури займаються живо і українські переселенці. „Український Союз“ в Бразилії видав заклик до українських емігрантів в Бразилії, щоби вони склали пожертви на видавання фахової хліборобської літератури. Заклик цей найшов відгомін і українські кольоністи радо складають грошеві датки.

Тут міг би багато допомогти і старий край, котрий має фахову літературу і вона придалася би для нашої еміграції в Бразилії. Бажаним було би, щоби при Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, або при іншому товаристві в краю повстала окрема комісія „культурних звязків із українськими кольоніями“ із секціями шкільною, агрономічною і т. д. Ця комісія віддала би великі прислуги українській еміграції, розкиненій по цілому світі. Вона могла би між іншим постачати потрібну літературу, в тім випадку агрономічну.

Одиничні випадки жовтої пропасниці в Бразилії та охоронні зарядження бразилійського уряду проти чуми, викликали занепокоєння в старокраєвій пресі. Небезпеки великої не було. Чуми загалом не було, а жовта пропасниця цілковито вигасла. Зрештою поголоски про чуму мали більш політичний характер.

Порто Уніон, в червні 1929.

І. Максимівський.

Українські кольонії над Амуром.

В „Аграрній Політиці“ проф. Мицюк присвятив особний уступ вселенню на далекий схід, це є в амурській і приморській області. За проф. Мицюком подаємо деякі відомости про цей край і українську кольонізацію в ньому.

Области на північ від ріки Амуру і на схід від ріки Усурі по Тихий Океан прилучено до Росії в 1858 році. в такий спосіб, що мандарин, який підписав відход усурійської країни, „за перевищення влади і дурість“ був позбавлений китайськими властями урядів і гонорів, а його помічник з деревляною колодою на шиї був проведений по Китаю на показ всім вірним китайцям. Богдыхан противився передачі Усурійщини до Росії і треба було дипломатичного натиску з боку Англії і Франції, що він погодився на втрату цієї країни. Не числячися з державною приналежністю цих країн до Росії, китайці та корейці, нікого не питаючи, пролазили скрізь, робили в глибині лісів і серед багниць свої займи, ступінь за ступенем своєю грядковою культурою просувалися туди,

куди нашого поселенця нічим не можна було заманити, здобуваючи урожаї там, де у переселенця нічо не родиться. Китайці з корейцями займаються хліборобством в свій грядковий спосіб, бо в тамошних відносинах не можна займатися хліборобством в „російський спосіб. Жовті є гарними і головно дешевими наймитами і уявляють з себе серйозного конкурента білому робітникові; вони ж тримають в своїх руках дрібне крамарство, де з ними ніхто не може конкурувати і надто з іншими тубольцями краю. Словом нема тієї галузі господарства, де жовті не почували себе в своїй хаті, економічно тримаючи в своїх руках не тільки Далекій Схід, але й забайкальську область.

Опорою жовтих було проведення Китаєм заселення правобережжя Амуру, це є Манджурії, яке набрало в 20 віці широкі розміри. З правого боку Амуру жовті переходили на лівий бік і тут доводиться стрінати їх в самих глухих місцях краю, де тільки вони знають всі входи і виходи. Після японсько-російської війни тодішній російський уряд заборонив китайцям і корейцям осідати поблизько кордону, арендувати державні участки, наймати їх до державних робіт і привозити хліб з Манджурії. Натомість уряд порішив стягнути над Амур хліборобів і робітників з Європейської Росії. В 1912 році було там около 100 тисячів робітників з Росії.

Амурська область лежить на лівому, північному, березі ріки Амур, а на полудне від цієї ріки лежить Манджурія. Простір приамурської області має 41 мільонів десятин, з них 33 мільонів лісової площі. Кольонізація амурського краю почалася козаками в 1866 р. а селянами 1869 р. З початку уряд перевозив туди поселенців морем на державний кошт і давав їм ріжні пільготи, одводячи на господарство аж 100 десятин степової та лугової землі. В 1900 році стали давати по 15 десятин на мужеську душу, а козакам дісталася в посідання 5.800.000 десятин самої ліпшої землі.

Від 1896 до 1910 року прибуло на Амур 95.355 поселенців, а в р. 1911—1915 32.323 душ. Вже в 1919 році завважано, що заселені були всі здатні під управу збіжа землі над Амуром. В 1907 р. населення приамурської області виносило 192.000 душ, а 18 процент населення приамурської області було українське.

Поселення в усурійський край це є в країну положену між рікою Усурі на заході, Тихим Океаном на сході і рікою Амуром на півночі, відкрив російський уряд в 1862 р. і тоді по раз перший перевезено морем з Одеси на державний кошт гурт переселенців у 1569 душ обох полів. Від того часу зростало з кожним роком головно після вибудування сибірської залізниці поселення в усурійський край, а в 1910 році жило там 544.000 людей. З того числа з б. Росії 413.000, корейців 45.000, китайців 68.000 і 13.000 інших тубольців. Масово стали українці поселяватися в усурійському краю після російсько-японської війни а саме від 1907 р.

В цьому році приїхало в усурійський край 57.513 душ а в тому українців:

з Чернігівщини	18.453
з Київщини	17.140
з Полтавщини	6.636
з Волині	4.245
з Харківщини	2.764
з Поділля	1.938
разом	51.176

душ або звиш 73% всього поселення. В 1908 р. прибуло до усурійського краю 22.370 поселенців, в 1909 р. — 23.771, 1910 р. — 13.230, а від 1911 до 1915 разом 33.302 поселенців, переважно українців. Поселення в усурійський край було популярне серед українців і вони називали цей край „зеленим клином“. Крім поселенців, які діставали від уряду наділи землі, приїздили там на життя і заробітки чисельні маси свобідних селян і робітників. В цілій приморській області було під управою збіжжа 175.000 десятин.

Свою працю про поселення на Далекому Сході закінчує ось як проф. Мицюк: „З народно-господарського погляду грядкова система китайців і корейців безмірно вища сійби по „російському“. В протилежність русификаторській політиці царського режиму радянська влада зрівнала в правах на землях Дел. Сходу жовтих з білими. Жовті дали відносне збільшення інтензивних і технічних культур: гаоляну, чумізи, зявився навіть риж. Все це показує, що за короткий час від 1917 до 1925 р. вплив найстаршої в світі китайської культури встиг себе виявити. З народно-господарського погляду радянська політика оправдана, щож до державно-політичного, хто правий, чи старий режим, чи радянський, покаже майбутність.

Еміграційне пачкарство.

Вже нераз писали ми на сторінках нашого часопису, що по краю вештаються різні агенти, які нашим людям, що бажають а не можуть виїхати до Зєдинених Держав Америки, підсувають думку, аби ті їхали на острів Кубу, а звідтам вже легко дістануться до бажаного краю. Малосвідомі і легковірні люде часто дають цьому віру, продають в краю майно і їдуть на острів Куба. І щойно там переконуються, як страшно їх надули.

Дістатися з Куби до Зєдинених Держав Америки дуже тяжко. Та проте там є різні пачкарські товариства, які за великі гроші беруться перевозити тайком емігрантів до Зєдинених Держав. І справді перевозять. Але як? Ховають емігрантів до пак і бочок, зашивають до мішків і разом з товарами кладуть на дні корабля.

Часом вдасться такий транспорт довести до берегів Америки. Але й тоді доля емігранта не певна. Часто ловлять його і відсилають назад. Та і тірш буває.

Десь минулого року пачкували кубійці транспорт китайських нелегальних емігрантів, яких примістили на дні корабля і прикрили соломною. Коли корабель приплив до американського порту, зявилася портова сторожа й запитала, що на кораблі находиться. Товар — відповіли пачкарі. Американці удали, що вірять, але одночасно заявили, що мусять на кораблі перевести дезинфекцію, бо бояться заразливих недуг. З місяця почали обкурювати корабель сіркою і в димі всі китайці погибли.

Ще на інші способи беруться еміграційні пачкарі на Кубі. Годяться перевезти емігрантів, беруть від них добру заплату, саджають емігрантів на корабель, а коли опиняться далеко на морі, обдирають їх і кидають в море.

Ось найновіші часописи принесли вістку, що на Кубі поліція відкрила злочинну шайку, яка занималася пачкуванням емігрантів. Члени тієї шайки брали від емігрантів багато грошей і обіцявали відставити їх до Зєдинених Держав. Тимчасом вони вивозили емігрантів на море, вбивали їх і топили. Поліція найшла сліди крови на кораблі, на якому перевозили нещасних емігрантів.

Вище наведені факти не видумані. Їх нераз вже стверджено. І тому наші емігранти повинні добре стерегтися різних обманців, що вештаються по наших селах, щоби свого нерозважного кроку не переплатили навіть життям.

Зїзд поляків з чужини.

З нагоди приїзду багатьох поляків з чужини на познанську виставу, уряджено в Варшаві їх зїзд, засідання якого відбувалися в соймовому будинку. В зїзді взяли участь представники польських національних організацій зі всіх країв, в яких в більшій кількості живуть поляки, з виїмком Литви і Союзу Соціалістичних Радянських Республік. Народи зїзду розпочалися пленарним засіданням дня 14. липня, на якому виголошено промови і привіти зі сторони польських державних і суспільних представників і делегатів з чужини. Найважніші праці зїзду відбувалися в комісіях зїзду, а крім цього підчас приятельських розмов, які уряджено в Варшаві ріжними польськими інституціями в честь родимців з чужини. Зїзд закінчився 17. липня ц. р. і учасники зїзду поїхали оглядати познанську виставу.

На зїзді усталено, що поза межами Польщі живе тепер около 7 мільонів поляків, а від часу відбудови Польщі виїхало за границю звиш мільон польських емігрантів. На зїзді ухвалено декларацію, в якій стверджується, що поляки на чужині получені є нерозривними звязками крови, культури і історії з Польщею, а їх обовязки супроти батьківщини мають годитися з льяольністю супроти держав замешкання, які зі своєї сто-

рони мають обов'язок забезпечити право свobodного розвою польського культурного життя.

Зїзд ухвалив створити сталу організаційну раду поляків зі заграниці і вибрав першу її управу.

Завданням цієї ради є: виконання ухвал зїзду; організування зїздів; систематичне збирання всіх даних і інформацій про життя і потреби Поляків за границею в цілі їх практичного полегшення; улекшування, зміцнення і навязування звязків заграничних поляків з державними властями і суспільними організаціями в краю; навязування безпосередньої співпраці між поодинокими польськими осередками за границею; господарська співпраця польських заграничних осередків між собою і Польщею; співпраця суспільних організацій в Польщі і за границею.

Т. О. Н. У. Е.

Звіт з діяльності Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, за II. квартал 1929 р.

1. Вплинуло листів	1135
2. Вислано листів	1116
3. Зголосилося особисто	779

Уділено інформацій устних і письмених в справах еміграційних до:

Австралії	2
Аргентини	45
Бразилії	33
Данії	6
Гондурас	2
Зєдинених Держав Півн. Америки	34
Канади	290
Люксембургу	1
Мексико	1
Німеччини	59
Перу	4
С. Р. С. Р.	2
Франції	319
Чехословаччини	1
Югославії	1
Разом	829

4. Уділено інформацій о чужих державах під оглядом еміграційної кон'юнктури	429
5. Уділено інформацій про формальности, вимагані краєвими і заграничними властями	333
6. Написано подань	158

7. Засягнено інформацій в справах звязаних з виїздом емігрантів	76
8. Відібрано документів з урядів	7
9. Інтерновано в справі емігрантів в урядах і корабельних лініях	230
10. Інші інформаційні чинности в справах судових, пошукувань родин, мужів, дітей і т. п.	96

Звіт з діяльності кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Тернополі за II. квартал 1929 р.

В II. кварталі зголосилося емігрантів 2594, з того уділено інформацій устних 794, до таких країв:

Аргентини 9, Бразилії 1, Зєдин. Держав Півн. Америки 1, Канади 31, Німеччини 3, Перу 4, Франції 741, Югославії 4. Разом 794. — Написано подань 1414, інтервеновано в урядах і корабельних товариствах 86.

ХРОНІКА.

ПРИГОДА З ДОЛЯРАМИ. Іван Лещинський призбирав дещо гроша в Америці і вернув до краю, щоби господарити. Боячися, щоби хто не вкрав йому заощаджених грошей, а мав пять тисяч долярів, вложив їх до пляшки і закопав до землі. За якийсь час потребував грошей і тому викопав пляшку, яке було його здивовання, коли побачив, що всі доляри знищені. Не міг переболіти великої втрати, тому з розпуки повісився.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНЦЯ. На мишигенському університеті в Зєдинених Державах Америки зложив правничий докторат Іван Яців, син українського емігранта Василя Яціва родом з села Небилова, калуський повіт. Іван Яців уродився у Вінніпегу, в Канаді, куди переселилися і жили його батьки. В Канаді кінчив він низчі і вищі школи і одержав диплом магістра за працю в англійській мові про українське письменство й історію. Спеціалізувався врешті у праві в Зєдинених Державах і з успіхом зложив докторський іспит.

СКІЛЬКІСТЬ ПОЛЯКІВ НА УКРАЇНІ. Поляки на Україні скупчені переважно на Правобережній Україні. В поодиноких округах вони складають: волинський 13 відсотків, проскурівський 20, шепетівський 9, бердичівський 6.5, комянецький 5.3, могилівський 2.5, винницький 2. З міст найбільший відсоток має: Житомир 7, Бердичів 7 і Київ 3.

ЗМІСТ: Труднощі еміграції до Аргентини. — Дві сестри (фейлстон). — Обманці. — Еміграція до Франції. — Канада: 1. Стан засівів, 2. Обмеження еміграції на зиму. 3. Неправний перехід границі. — Перу: 1. Українські кольоністи. — Бразилія: 1. Як їхати до Бразилії. — З Бразилії. — Українські кольоні над Амуром. — Еміграційне пачкарство. — Зїзд поляків з чужини. — Т. О. Н. У. Е. — Хроніка.